



Særutskrift

Arkivsaksnr: 2019/10602

Saksbehandler: Eli Grete Nisja

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Forollhogna	35/2019	29.11.2019

Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde - søknad om byggetiltak på Rønningsvollen gnr 131 bnr 43 i Kjurrudalen, Os kommune - Hege Brynhildsvoll.

Saksdokumenter (følger saken)

- 1 Forollhogna Nasjonalparkstyre 30.08.2019
- 2 Tegning
- 3 Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde - supplerende opplysninger til søknad om byggetiltak på Rønningsvollen
- 4 tegninger nytt uthus
- 5 mål gammelt uthus
- 6 kart Rønningsvollen
- 7 Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde - Landbruksfaglig uttalelse vedrørende byggetiltak på Rønningsvollen
- 8 Tilstand, tiltak og kostnadsoverslag

Andre saksdokumenter:

1. Forvaltningsplan for Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde, 2004 (trykket i 2010)
2. AU-sak 42/2013 Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde – søknad om oppføring av utedo på Rydningsvollen (GID 131/43).

Saksopplysninger

Det søkes om rivning av et gammelt uthus og oppsetting av nytt uthus på eiendommen «Rønningsvollen» gnr 131 bnr 43 i Kjurrudalen innenfor Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde i Os kommune. Søker er Hege Brynhildsvoll, Os.

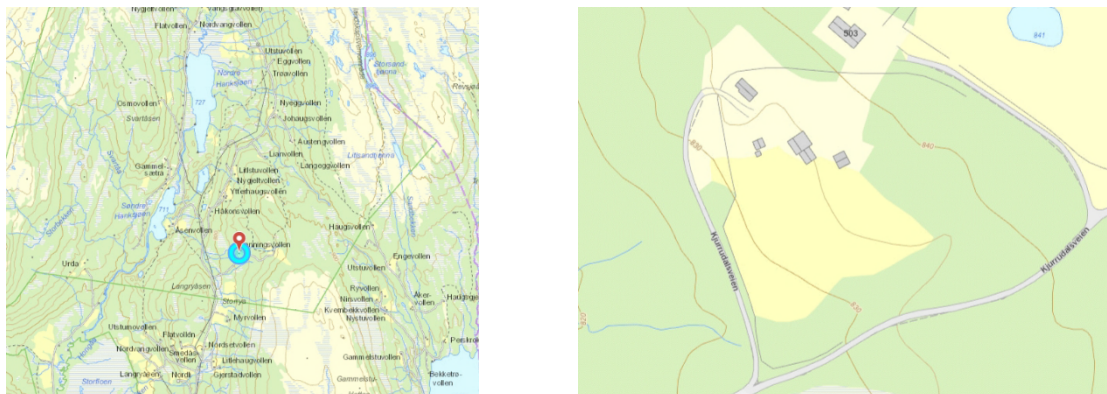


Fig. 1. Kartutsnitt som viser lokalisering av Rønningsvollen i Kjurrudalen og oversikt over setervollen.

Søknaden omfatter følgende punkter, jf. saksvedlegg 1:

- Konsentrere setertunet mellom seterhuset og fjøset. Det innebærer at uthus flyttes inn i tunet. Gammelt uthus rives.
- Uthuset kan bygges nytt med samme mål som det gamle. Fasade med dør og 2 vinduer ønskes videreført.
- Seterhuset med sine 60 kvm rommer 2 små soverom. Storfamilien vår ønsker derfor overnattingsmulighet i uthuset. Vi forstår kompleksiteten og mulighet for avslag med en slik søknad. Primært søker vi derfor om bu med overnattingsmuligheter, og sekundært om uthus.
- Hvis aksept for riving av gammelt uthus, vil tømmerstokker derfra bli brukt for bevaring av seterfjøset.

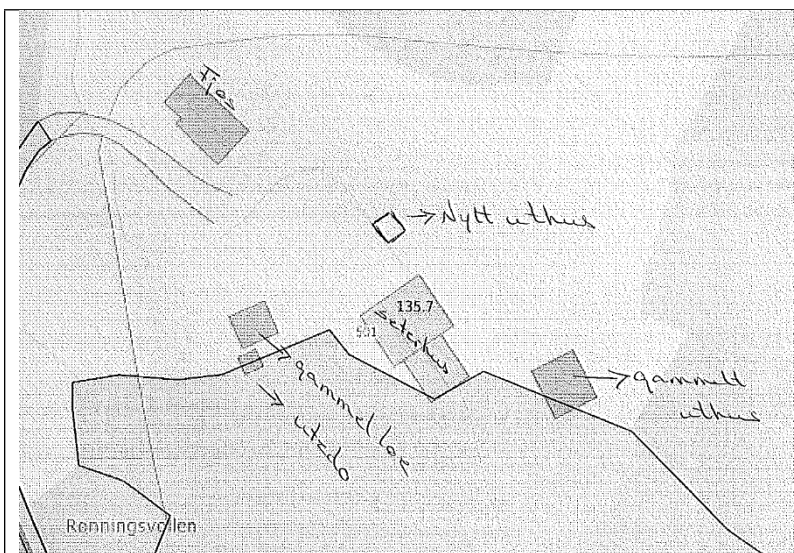


Fig. 2.

Kart over Rønningsvollen med plassering av eksisterende bygninger og nytt uthus, jf. vedlegg til søknaden.

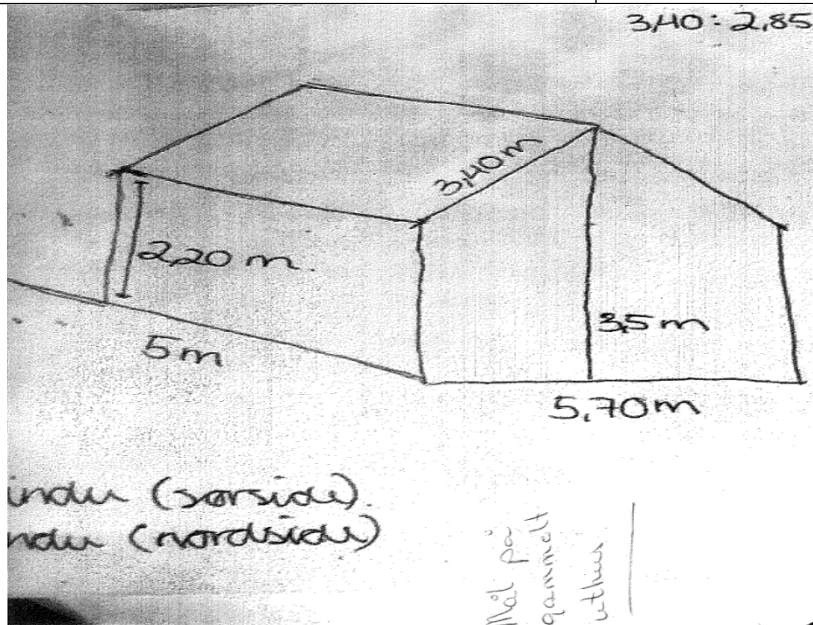
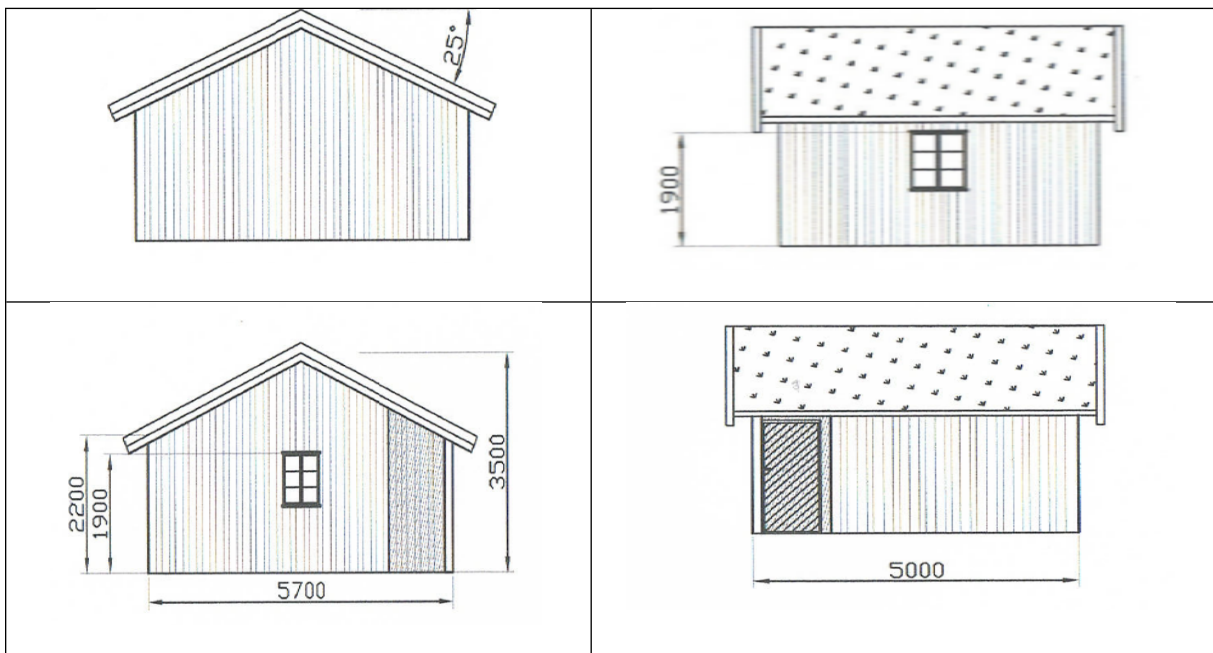
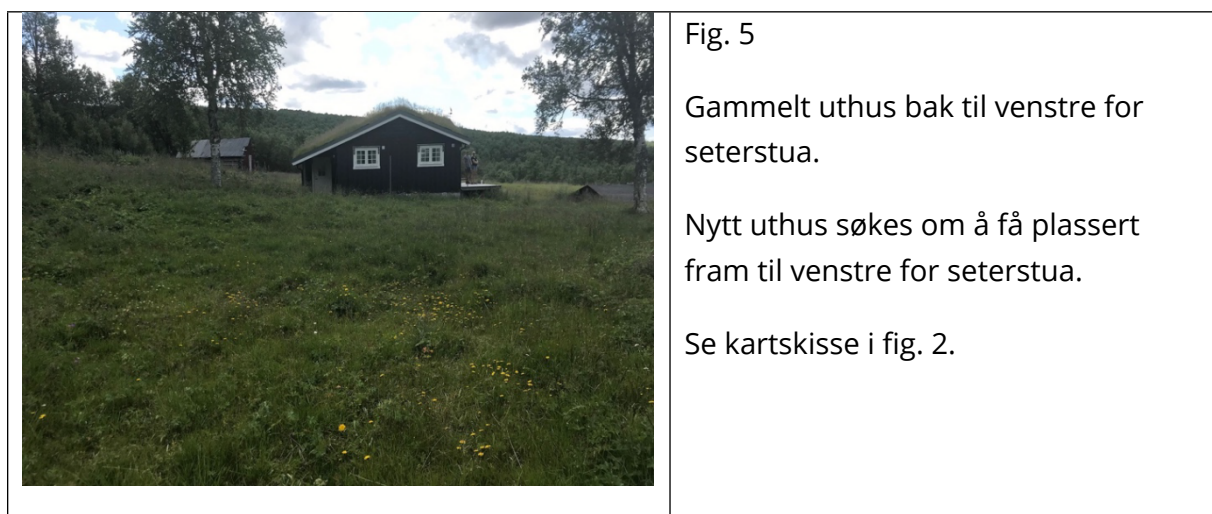
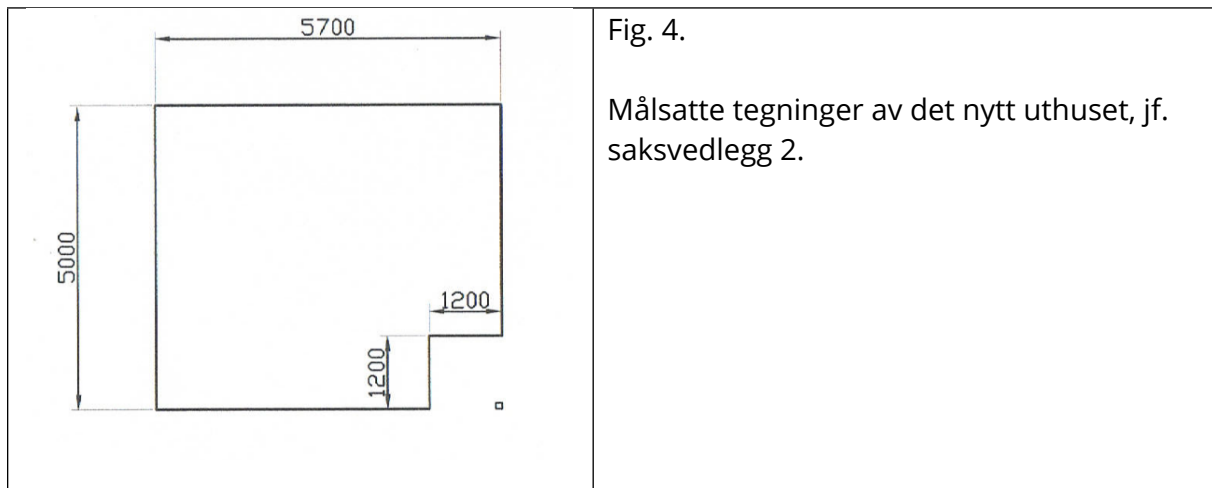


Fig. 3 Bilder av det gamle uthuset og skisse med mål på bygningen.





Flere bilder ligger i søknaden, jf. saksvedlegg 1.

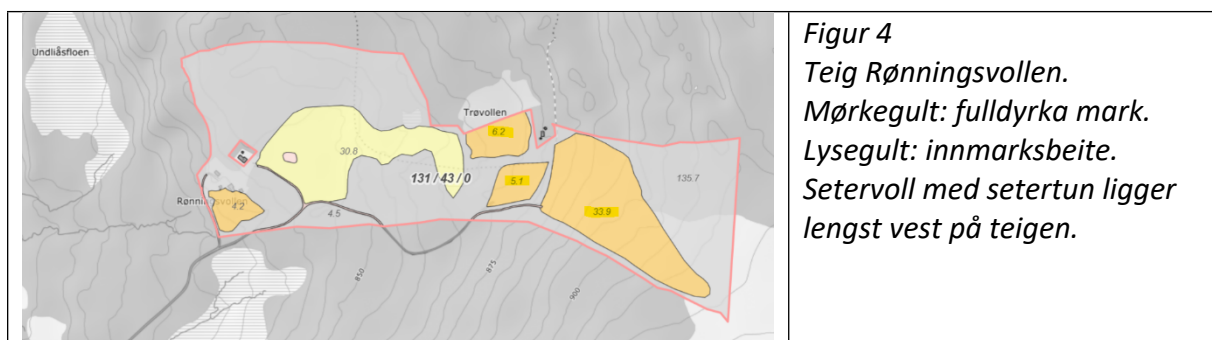
Landbruksfaglige uttalelser fra Os kommune

Os kommune har gitt følgende landbruksfaglig uttalelse til søknaden:

«Ifølge søknad om produksjonstilskudd og regionalt miljøprogram er det ingen aktiv selvstendig landbruksdrift på eiendommen i dag. Jorda leies ut til andre aktive bruk.

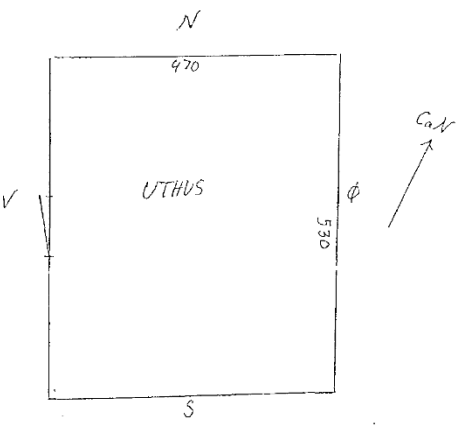
På aktuell seterteig drives den fulldyrka jorda som ligger lengst øst, se fig. 4.

Setervollens innmark (nærmest setertunet) og innmarksbeitet er ute av drift/nyttes ikke til landbruksproduksjon i dag (ingen driftssøknader på disse).



Setervollen ligger i kommuneplanen innenfor landskapsvernområde (båndlegging etter lov om naturvern) der det også er et prioritert nasjonalt utvalgt kulturlandskap. Denne har til formål å ivareta kulturlandskapet både biologisk og byggeteknisk. Seterlandskapet med jordbruksareal og seterbebyggelse er med dette viktige element å ivareta i dette området. Dette gjøres bla. gjennom aktiv arealforvaltning som jordbruksvirksomhet (slått og beite). På aktuell setervoll ble det i 2013 søkt om UKL-midler på to av bygningene der det ble utarbeidet tilstandsrapport og kostnadsoverslag (vedlegg). ¹⁾ Fjøset ble ikke innvilget pga. for omfattende arbeid og kostnader.

Slik vi forstår søknaden er formålet med tiltaket større bruk av seterhusene til eget bruk, i dag fritidsformål. Med større formålsblanding innenfor slike områder øker risikoen for at arealer kommer ut av drift. Økt fritidsbruk og -bebyggelse kan gi økte driftsmessige ulemper i landbruksområder. Her er det areal som er ute av drift, noe som kan være en konsekvens av endret bruk og formålsblanding (landbruk og fritid). Behovet for større eller bygningsmasse for næringsvirksomhet innenfor LNF-formålet, kan en ut fra dette, ikke se er til stede pr dd. på denne eiendommen. Et uthus for vedlagring ol. vil derimot være naturlig innslag på en setervoll, hytte ol.»

	1) I forbindelse med søknaden i 2013 om UKL-tilskudd til bygningene på setereiendommen ble det utarbeidet tilstandsrapporter for hver bygning. Her fremgår det at uthuset var i forholdsvis dårlig forfatning og behov for store utskiftninger av materialer i forbindelse med eventuell restaurering. Ytre mål av uthuset er 4,70 m x 5,30 m som gir et areal på 24,9 m². Tilstandsrapporten ble utarbeidet av Aril Bjarkø, jf. saksvedlegg 2.
--	--

Andre saksopplysninger

Etter søknad fra eier ble det i 2013 gitt tillatelse til oppføring av utedo på inntil 4 m² på Rønningsvollen, jf. AU-sak 42/2013.

Nasjonalparkforvalterne gjennomførte den 10.juli d.å. en befarings på Rønningsvollen. hvor eieren redegjorde for sine planer.

Hjemmelsgrunnlag – verneforskriften og naturmangfoldloven (NML)

Verneforskriften for Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde

Formålet med opprettelsen av landskapsvernområdet er: «å ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner, skapt gjennom aktiv jordbruksdrift, utgjør en vesentlig del av landskapets egenart».

I vernebestemmelsen § 3 heter det at: «*området er vernet mot alle tekniske inngrep eller tiltak som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter slik som f.eks. oppføring av bygninger, ..., riving av eldre seterbebyggelse, mm*» Listen er ikke uttømmende.

I verneforskriftens §§ 4-5 er det oppgitt hhv. hvilke generelle unntak som kan tillates og hvilke eventuelle unntak etter søknad som kan tillates. I § 5 pkt. 9 er «riving av eldre seterbebyggelse» beskrevet som et tiltak det kan gis dispensasjon til dersom tiltaket kan skje uten at det strider mot formålet med vernet og når særlige grunner foreligger. Oppføring av nytt uthus er derimot ikke oppgitt som tiltak det kan gis dispensasjon til etter §§ 4 – 5. Når det søkes om dispensasjon til tiltak som ikke er direkte nevnt i verneforskriften, skal søknaden vurderes etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i Naturmangfoldloven § 48 dispensasjon fra vernevedtak.

Naturmangfoldloven (NML)

§ 48 i NML er en generell dispensasjonsbestemmelse som i første ledd, første alternativ, åpner for at det kan gis dispensasjon dersom det *ikke strider mot verneformålet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig*.

Begge punktene må være oppfylt for å kunne gi dispensasjon. Dersom dispensasjon gis skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningen som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette. Herunder må også presedensvirkningen av tillatelsen vurderes.

Av rundskrivet «forvaltning av verneforskrifter» fra Miljødirektoratet går det frem at det bare kan dispenseres i de tilfeller tiltaket vil ha ubetydelig eller begrenset virkning for verneverdiene. Dette gjelder i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser som er av stor betydning for søker sammenholdt med verneinteressene. I rundskrivet står det videre at tiltaket eller aktiviteten vil være i strid med verneformålet dersom en tillatelse vurderes å ha en negativ påvirkning på verneformålet samlet sett. Videre heter det at i vurderingen av om en tillatelse bør gis, skal eventuelle presedensvirkninger av en tillatelse vurderes. Presedensvirkning kan være relevant både når det gjelder tilsvarende søknader innenfor samme verneområde, men også generelt i forhold til andre verneområder.

I tillegg skal alle tiltak som kan berører naturmiljøet og påvirke naturmiljøet vurderes etter miljørettsprinsippene i Naturmangfoldlovens §§ 8-12.

Forvaltningsplan

Forvaltningsplanen for Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde gir nærmere retningslinjer for hvordan verneforskriften skal praktiseres, og her gis det retningslinjer for seterbebyggelse og oppføring av nybygg og tilbygg, samt utvidelse og tilbygg til hytter.

Med seterbebyggelser legges det til grunn at setra er en del av gården aktiv bruk i landbruksnæringa, jf. kap. 4.1. hvor dette er beskrevet, og oppføring av nye bygninger på eksisterende setervoller kan kun tillates dersom det er behov for de som en del av landbruksdrifta.

I kap. 4.2.4 gis det retningslinjer for hvordan utvidelse av og tilbygg til hytter kan tillates, og her gis følgende retningslinjer for anneks og uthus:

- Bebyggelsen skal ha saltak hvor takvinkelen tilpasses eksisterende hytte.
- Anneks og uthus kan til sammen utgjøre 15 m² bebygd areal.
- Gavlbredde for anneks og uthus kan være inntil 3 m utvendig målt.
- Gesimshøyde for anneks og uthus kan være inntil 2,2 m målt fra topp grunnmur
- Materialbruk og utforming bør tilpasses byggeskikken i seterdalene.
- Den generelle formingsveilederen gjelder også for hyttebebyggelsen.

Retningslinjene i forvaltningsplanen har vært praktisert ved at *hytter* har fått tillatelse til *uthus inntil 15 m² BYA*.

Det er generelt et prinsipp i seterdalene at hyttebebyggelsen skal underordne seg seterbebyggelsen, og retningslinjer for seterbebyggelsen vil dermed også gjelde for fritidseiendommene.

Vurderinger

Rønningsvollen er en setereiendom som ikke lengre er tilknyttet et aktivt landbruk, og deler av setereiendommen er ute av drift. Både uthus og fjøs er i forfall som en følge av opphør av landbruksaktivt. Seterstua er blitt påbygd, jf. sak i 2011/-12, og brukes i dag til fritid. Dette kommer også klart fram i Os kommune sin landbruksfaglige vurdering. Søker begrunner også sin søknad ut ifra storfamilien sitt behov for overnattingsplasser, som da knyttes til fritidsbruk. Begrunnelsen er altså ikke knyttet til landbruksaktivitet. Behovet for økt sengeplasser knytter seg til fritidsbruk og er ikke en dispensasjonsgrunn ifølge vernebestemmelsene og heller ikke i tråd med retningslinjene i forvaltningsplanen. Det ble i 2013 for øvrig gitt tillatelse til oppføring av en utedo på inntil 4 m², og nytt uthus vil komme som et tillegg til allerede andre uthusfunksjoner på setertunet. Fjøset som er i dårlig forfatning må også vurderes som en ressurs for setertunet, og tømmer og materialer av det gamle uthuset bør kunne benyttes ved istandsetting av seterfjøset.

Det gamle uthuset på setervollen kan tillates rives samtidig som oppføring av nytt uthus kan tillates med fortsatt formål uthusfunksjon og med de samme mål som fremgår av tilstandsrapporten fra 2013 der uthuset er 4,70 m x 5,30 m (24,9 m²). Videre kan uthuset flyttes og få en ny plassering slik at bygningene i større grad danner et tun, og bygningsmassen på setervollen opprettholdes. Dette vurderes ikke å kunne stride mot verneformålet for området, og vil heller ikke kunne påvirke verneverdien nevneverdig. Dette har også vært praksis ved andre tilsvarende byggesaker innenfor Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde.

Det gamle uthuset ikke har noen verneverdi slik det fremstår, og kunnskapsgrunnlaget for både bygning og bygningsmiljø må nå sies å være kjent. Ved å oppføre et nytt bygg i samme størrelse og formål som det som rives vil det ikke påføre område og naturmiljøet vesentlig større belastning.

Det forventes at arbeidet utføre på barmark slik at det ikke vil være nødvendig med bruk av snøscooter og økt motorferdsel vinters tid. Rivings- og bygningsavfallet skal håndteres på forskriftsmessig vis slik at det ikke blir til skade for naturmiljøet.

Innstilling til vedtak:

Nasjonalparkstyret for Forollhogna gir Hege Brynhildsvoll dispensasjon fra verneforskriften for Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde, § 3 punkt 1 til riving av det gamle uthuset og oppføring av nytt uthus på Rønningsvollen gnr 131 bnr 43 i Kjurrudalen, Os kommune.

Tillatelsen gjelder:

- Riving av gammelt, nedfallet uthus.
- Oppføring av nytt uthus med de samme ytre mål på 4,70 m x 5,30 m (24,9 m²) som tilstandsrapporten fra 2013.
- Nytt uthus kan tillates oppført på støpt plate, og gesimshøgde kan være inntil 2,2 m målt fra platen. Kanten på støpplaten skal forblendes med naturstein.
- Nytt uthus skal fortsatt ha funksjon som lager og uthusformål.

Vilkår for tillatelsen:

- Nye målsatte tegninger for det nye uthuset skal sendes nasjonalparkstyret for behandling etter verneforskrift før bygging kan skje.
- Nytt uthus skal plasseres mellom seterstua og seterfjøset slik det er tegnet inn på kartskisse.
- Rivingsavfall som ikke kan gjenbrukes skal fraktes ut av området og deponeres på forskriftsmessig vis.
- Gjelder 3 år fra vedtaksdato dvs. dato for godkjente byggetegninger.

Tømmer og materialer fra det gamle uthuset som kan brukes videre, bør det tas vare på og gjenbrukes så langt det lar seg gjøre på seterfjøset.

Hjemmel for vedtaket:

Vedtaket er gjort med hjemmel i § 5 pkt. 9 og § 48 i Naturmangfoldloven.

Begrunnelse:

Uthuset er ikke SEFRAK-registrert. I 2013 ble det gjort en tilstandsvurdering av det gamle uthuset hvor det ble beskrevet å være i en dårlig forfatning, og det ble den gang ikke gitt tilskudd til restaurering. Siden da har uthuset blitt i enda dårligere forfatning og fremstår som skjemmende for tunet. Det vil nå være en fordel for både setertunet og kulturlandskapet om bygget fjernes, og derfor gis det tillatelse til riving av bygget slik § 5 pkt. 9 i forskriften gir en åpning for.

Setertunet er ikke i dag tilknyttet aktivt landbruk, og tunet med seterstue blir i dag benyttet til fritidsbruk. Dette også ifølge de landbruksfaglige vurderingene fra Os kommune.

Det er lagt vekt på at når et gammel bygg – her uthus, rives, kan det tillates erstattet med et nytt bygg med samme mål og areal. Det vises da til oppmålingen som er gjort i forbindelse med tilstandsrapporten fra 2013 der uthuset er 4,70 m x 5,30 m (24,9 m²).

Uthuset kan tillates å få en ny plassering slik at bygningene i større grad danner et tun, og bygningsmassen på setervollen opprettholdes. Dette vil ikke kunne stride mot verneformålet for området, og vil heller ikke kunne påvirke verneverdien nevneverdig. Dette har vært praksis ved andre tilsvarende byggesaker innenfor Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde.

Saksprotokoll i Nasjonalparkstyret for Forollhogna - 29.11.2019

Behandling:

Enstemmig vedtak som innstillingen (9-0).

Vedtak:

Nasjonalparkstyret for Forollhogna gir Hege Brynhildsvoll dispensasjon fra verneforskriften for Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde, § 3 punkt 1 til riving av det gamle uthuset og oppføring av nytt uthus på Rønningsvollen gnr 131 bnr 43 i Kjurrudalen, Os kommune.

Tillatelsen gjelder:

- Riving av gammelt, nedfallet uthus.
- Oppføring av nytt uthus med de samme ytre mål på 4,70 m x 5,30 m (24,9 m²) som tilstandsrapporten fra 2013.
- Nytt uthus kan tillates oppført på støpt plate, og gesimshøgde kan være inntil 2,2 m målt fra platen. Kanten på støpplaten skal forblendes med naturstein.
- Nytt uthus skal fortsatt ha funksjon som lager og uthusformål.

Vilkår for tillatelsen:

- Nye målsatte tegninger for det nye uthuset skal sendes nasjonalparkstyret for behandling etter verneforskrift før bygging kan skje.
- Nytt uthus skal plasseres mellom seterstua og seterfjøset slik det er tegnet inn på kartskisse.
- Rivingsavfall som ikke kan gjenbruks skal fraktes ut av området og deponeres på forskriftsmessig vis.
- Gjelder 3 år fra vedtaksdato dvs. dato for godkjente byggetegninger.

Tømmer og materialer fra det gamle uthuset som kan brukes videre, bør det tas vare på og gjenbrukes så langt det lar seg gjøre på seterfjøset.

Hjemmel for vedtaket:

Vedtaket er gjort med hjemmel i § 5 pkt. 9 og § 48 i Naturmangfoldloven.

Begrunnelse:

Uthuset er ikke SEFRAK-registrert. I 2013 ble det gjort en tilstandsvurdering av det gamle uthuset hvor det ble beskrevet å være i en dårlig forfatning, og det ble den gang ikke gitt tilskudd til restaurering. Siden da har uthuset blitt i enda dårligere forfatning og

fremstår som skjemmende for tunet. Det vil nå være en fordel for både setertunet og kulturlandskapet om bygget fjernes, og derfor gis det tillatelse til riving av bygget slik § 5 pkt. 9 i forskriften gir en åpning for.

Setertunet er ikke i dag tilknyttet aktivt landbruk, og tunet med seterstue blir i dag benyttet til fritidsbruk. Dette også ifølge de landbruksfaglige vurderingene fra Os kommune.

Det er lagt vekt på at når et gammel bygg – her uthus, rives, kan det tillates erstattet med et nytt bygg med samme mål og areal. Det vises da til oppmålingen som er gjort i forbindelse med tilstandsrapporten fra 2013 der uthuset er 4,70 m x 5,30 m (24,9 m²). Uthuset kan tillates å få en ny plassering slik at bygningene i større grad danner et tun, og bygningsmassen på setervollen opprettholdes. Dette vil ikke kunne stride mot verneformålet for området, og vil heller ikke kunne påvirke verneverdien nevneverdig. Dette har vært praksis ved andre tilsvarende byggesaker innenfor Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde.